

mossos d'esquadra

UNITAT CANINA

GOSSES DE

SERVEI POLICIAL

Deontologia i veterinària legal - Curs 2011/2012 - Bellaterra, 20 de Gener 2011

De todas las formas de vida que nos rodean,
ni una -aparte del perro- se ha aliado con nosotros.

MAURICE MAETERLINCK(1862- 1949)

Les pàgines que es presenten a continuació són el resultat de l'experiència viscuda, la investigació i la recerca dins l'àmbit del gos i més concretament el gos de servei policial. Un procés de recerca que no hagués estat possible sense la col·laboració d'aquelles persones que ens han atès desinteressadament i han aportat un valor afegit al treball a través del seu coneixement personal relacionat amb aquesta temàtica. És per això que abans d'endinsar-nos en el contingut explícit del treball ens agradaria agrair l'interès de totes aquelles persones que en menys o més mesura han mantingut alguna relació amb aquest treball: des de la simple lectura interessada d'algú fins als que s'hi han bolcat més plenament. Especialment agraïm a l'Agent Toni Obispo per la facilitació que ens ha donat a l'hora d'establir els tràmits per poder visitar les instal·lacions canines, i a tots els agents de la Unitat Canina dels Mossos d'Esquadra per les grans tasques que realitzen al nostre país i pel tracte durant la visita a la Central.

Abans d'acabar aquest agraïment, no podem oblidar-nos dels clars protagonistes d'aquest treball de recerca: els gossos, als quals volem agrair-los des d'una visió més general els sentiments, el comportament i la manera que tenen de fer-se estimar tots i cadascun d'ells.

ÍNDEX

0. Introducció.....	4
1. Breu història i orígens de la Unitat Canina dels Mossos d'Esquadra.....	5
2. Funcions de la Unitat Canina.....	6
3. Funcionament i organització del grup.....	7
4. Instal·lacions.....	8
5. Gossos de la Unitat Canina dels Mossos.....	12
5.1. Gossos utilitzats.....	12
5.1.1. Característiques dels gossos a les tres modalitats.....	12
5.1.2. Criteris d'elecció i selecció d'exemplars.....	13
5.2. Procedència dels gossos.....	14
5.3. Ensinistrament de gossos de servei policial.....	14
5.3.1. Cadells.....	15
5.3.2. Bases de l'ensinistrament.....	15
5.3.3. Ensinistrament del gos de cerca de persones desaparegudes.....	18
5.3.4. Ensinistrament de gossos de recerca d'estupefaents.....	19
5.3.5. Ensinistrament de gossos de recerca d'explosius.....	20
5.4. Principals problemes etològics en gossos policia.....	22
6. Formació dels Mossos.....	23
7. Relació guia-gos.....	24
8. La veterinària a la Unitat Canina.....	25
9. Els gossos de treball a Catalunya.....	25
10. Legislació vigent.....	26
11. Conclusions.....	30
12. Bibliografia i Webgrafia.....	31
13. Annex 1.....	32
14. Annex 2.....	40
15. Annex 3.....	45

0.INTRODUCCIÓ

Podríem considerar que el gos és l'animal més humà dels que viuen al nostre entorn. No és així només pel tòpic que el considera el millor amic de l'home, sinó perquè el seu desenvolupament i evolució a través, de com a mínim trenta mil·lennis, ha anat acompanyat pel desenvolupament de la humanitat. L'home l'ha convertit en una eina de treball i companyia al llarg de la història i, actualment, el paper de l'ensinistrament i l'etologia n'han facilitat i potenciat el seu ús. Tal i com l'home busca en la màquina capacitats i funcions que ell no podria assolir, també ha buscat en el gos capacitats intrínseques de l'espècie canina que l'ajuden, complementen i milloren les humanes. Un clar exemple d'una mancança humana suplerta per aquests animals és el cas dels gossos que col·laboren amb la policia.

Aquestes pàgines volen ser una aproximació al funcionament i concepte de la Unitat Canina dels Mossos d'Esquadra al nostre país. No hi ha la intenció de demostrar cap teoria ni de confirmar o remetre cap hipòtesi, sinó que es vol fer palesa la importància de la tasca d'aquests animals dins el Cos policial. Podríem dir, que l'objectiu principal és, a partir d'un objecte de recerca en concret com la Unitat Canina, arribar a crear-nos una perspectiva global del món dels gossos que desenvolupen serveis policials.

Partirem de conceptes bàsics i explicacions introductòries que ens ajudaran a contextualitzar l'objecte d'estudi, en primera instància, fruit d'un treball més bibliogràfic, i acabarem precisant la recerca amb matisos i informacions més pròpies d'un treball de camp amb estudis, entrevistes o la mateixa visita a les instal·lacions canines del Complex Egara. S'han tingut en compte tots els camps i aspectes que afecten i condicionen el dia a dia d'aquests animals com la legislació vigent, els nous mètodes d'ensinistrament o el seguiment i la intromissió de tractaments i tècniques veterinàries.

Es tracta d'un projecte de recerca que es presenta en un format assequible a qualsevol tipus de lector interessat.

1. BREU HISTÒRIA I ORIGENS DE LA UNITAT CANINA DELS MOSSOS D'ESQUADRA

Tenint en compte que els antecedents històrics dels Mossos d'Esquadra remunten des del segle XVIII quan apareixen les primeres esquadres de paisans organitzats per mantenir l'ordre, vigilar els camins i garantir la seguretat, no va ser fins la restauració de la democràcia que es van donar les condicions que van permetre una etapa diferent dels Mossos d'Esquadra com a Policia de la Generalitat. El nou cos es crea a partir del ja existent a la Diputació de Barcelona, que passa a dependre de la Generalitat i que adquireix el 1983 un nou règim jurídic com a policia autonòmica de Catalunya. Els Mossos d'Esquadra esdevenen una policia amb voluntat d'estar arrelada a la cultura i al poble de Catalunya, al qual pertanyen i han de servir.

La primera etapa del procés de creació del cos està marcada per unes funcions específiques: la protecció d'edificis i de personalitats de la Generalitat i algunes d'àmbits com el joc, els menors o el patrimoni.

El 1983, amb la primera promoció es materialitza la creació del nou cos. El 1985 és l'any de la segona promoció i de la creació de l'Escola de Policia a Mollet del Vallès.

S'obre així un període d'estancament durant el qual s'anirà preparant tímidament el camí que permetrà l'any 1994 iniciar el desplegament territorial i l'assumpció de noves competències fins al novembre del 2008 que es completa el desplegament territorial amb els comarques del camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre. Així, s'assoleix la capacitat operativa d'actuar a tot el territori i de fer efectiu el caràcter de policia integral a tot Catalunya.

El cos de Mossos d'Esquadra ha comptat amb gossos des dels seus inicis als anys 80, tot i que en aquell moment, per tal de fer ús d'aquests animals per detectar drogues i explosius, els havia de llogar. No va ser fins el 1991 que aquest cos policial va decidir consolidar el grup caní amb la formació de nou agents i el mateix nombre de gossos. Van enviar quatre mossos a Madrid per fer el curs de guia caní del Cos Nacional de Policia i cinc mossos més per fer el de la Guàrdia Civil per tal d'aprendre'n el màxim possible. A partir de llavors es va poder desenvolupar un mètode de treball propi, adaptat exclusivament a les condicions de Catalunya. Al llarg de molts anys la unitat ha hagut d'allotjar els seus gossos en caneres privades i residències canines i no va ser fins el 2009 que es va poder traslladar al nou quarter general i on resideixen actualment els gossos en servei: el Complex Central Egara.

2.FUNCIONS DE LA UNITAT CANINA

Segons fragment de l'article 183 del Decret 243/2007¹, concretament la Unitat Canina executa aquelles tasques encomanades a l'Àrea Central de Suport Operatiu on es requereixin gossos especialment ensinistrats.

Actualment a la unitat canina catalana, els gossos són ensinistrats en una de les tres direccions següents: recerca d'explosius, recerca d'estupefaents, recerca de persones desaparegudes a la muntanya o sepultades sota les runes.

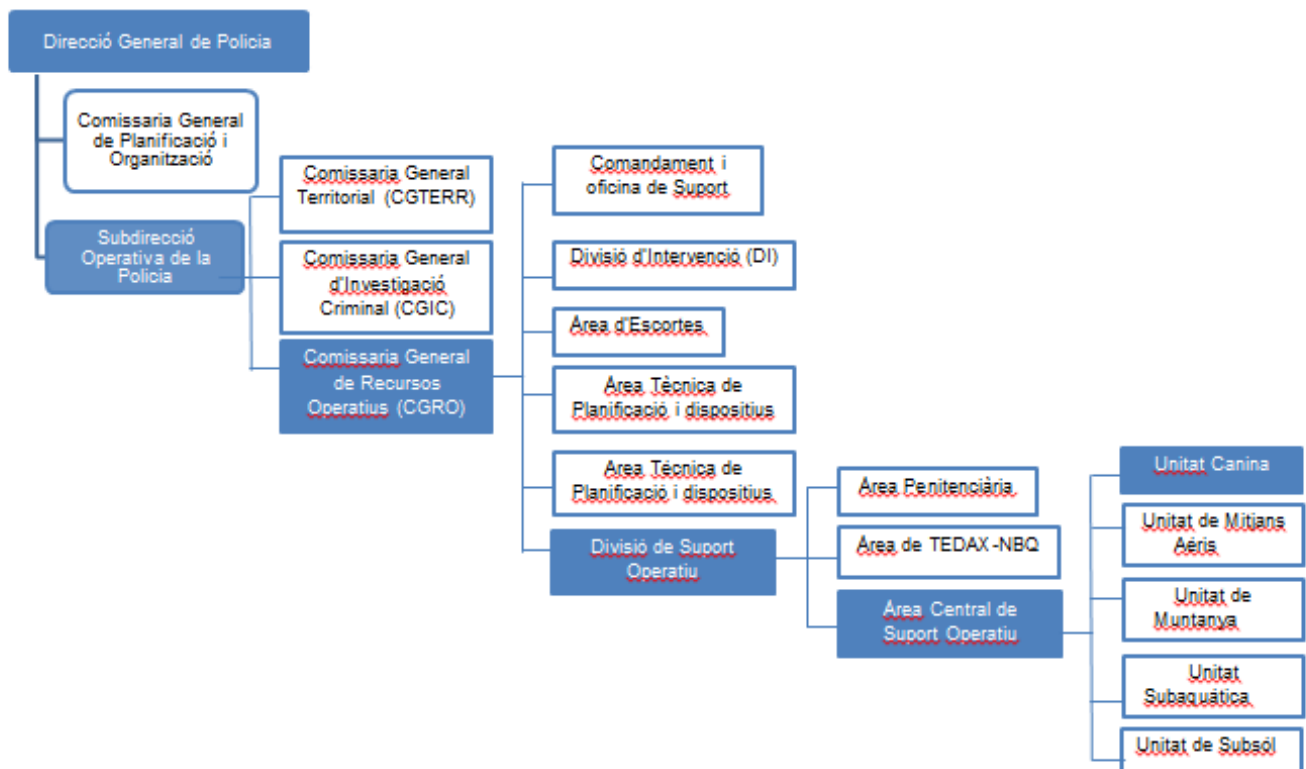
A diferència d'altres cossos es va optar per no utilitzar gossos guardians per a l'ordre públic.

- **Recerca d'explosius:** té per missió descobrir i assenyalar la presència de materials explosius. Als últims anys s'han invertit molts esforços econòmics i científics en investigar i desenvolupar instruments i sistemes capaços de detectar bombes i explosius ocults. Lluny d'aquesta dotació científica, el sistema més simple i exitós ha estat l'ús dels gossos com a detectors.
- **Recerca d'estupefaents:** la seva missió és detectar substàncies estupefaents per combatre el seu contraban. Els gossos detectors d'estupefaents compleixen una funció vital en la lluita contra la droga, la seva qualitat i capacitat d'olfacció supera límits inimaginables.
- **Recerca de persones desaparegudes:** La seva missió serà la de cercar intensament i amb molta paciència l'olor de persones cobertes per tot tipus de material o localitzar-ne el rastre en una zona rural. Aquesta especialització es divideix en dos grups principalment: la **recerca de cossos vius desapareguts** i la **recerca de cadàvers**. Aquests animals aconseguixen detectar rastres de cossos de persones que en moltes ocasions passen desapercebudes per l'ull de l'ésser humà, salvant un nombre de vides altíssim.

¹ Consultar Annex

3.FUNCIONAMENT I ORGANITZACIÓ DEL GRUP

A continuació es mostra un esquema representatiu de l'organització interna de la direcció General de Policia, per tal d'ubicar la Unitat Canina.

La Canina és una de les cinc unitats que s'engloben dins l'Àrea Central de Suport Operatiu que ofereixen els seus serveis altament especialitzats a la resta d'àrees del cos de Mossos d'Esquadra. Ensinistra els gossos policia i els guia en les operacions que els hi són encomanades.

La Unitat està dirigida per un cap, qui acostuma a ser un policia amb el rang de sotsinspector, i un sots cap d'un rang inferior.

Actualment compta amb 40 mossos operatius aproximadament per cobrir els serveis centrals i les tres regions policials metropolitanes, i amb 9 mossos més per cobrir la resta del país (Tarragona, Lleida i Girona) en grups de tres. Pel que fa als gossos compta amb un total de 50 efectius, ensinistrats en un dels tres camps mencionats. Pel que fa als serveis centrals s'organitzen els gossos segons la seva especialitat (recerca d'explosius, estupefaents i persones desaparegudes).

A cada un dels Mossos-guies els hi pertoca un sol gos, i cada un dels gossos li pertoca una sola especialització dins la Unitat. L'especialitat la determina únicament l'animal, ja que és aquest el que està dotat d'unes virtuts o altres que el fan adequat per una de les modalitats. El guia s'ha d'adaptar a les condicions del gos.

4.INSTAL·LACIONS

Actualment situem la Seu Central de la Unitat Canina dels Mossos al Complex Egara. El **Complex Central Egara** és el quarter general de la Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra. Com a seu central de la policia catalana és la base de les unitats, àrees i divisions centrals del cos, així com de les tres comissaries generals que depenen de la Subdirecció Operativa de la Policia. Té totes aquelles instal·lacions i tots aquells equipaments necessaris perquè hi treballin les unitats més especialitzades del cos.

El Complex Central de la Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra (PG-ME), està ubicat a la N-150, entre Sabadell i Terrassa, a la comarca del Vallès Occidental, en unes modernes instal·lacions que ocupen més de 43.000 metres quadrats de terreny amb més de 84.000 metres quadrats construïts en cinc edificis.

Al Complex Central, hi treballen les unitats centrals especialitzades dels Mossos d'Esquadra que proporcionen servei a la totalitat del territori de Catalunya i s'hi troben la Comissaria General Territorial, la Comissaria General d'Investigació Criminal i la Comissaria General de Recursos Operatius. El complex té una superfície construïda de 84.385 m², té una capacitat per a més de 2.000 persones i el parc mòbil és de 550 vehicles, comptant-hi cotxes, furgonetes i vehicles especials.

Imatge 1. Façana de l'edifici central del Complex Egara

El componen quatre edificis principals, anomenats A, B, C i D, que allotgen les 2.000 persones que treballen als serveis centrals del cos. Un d'aquests edificis està destinat a l'espai comú dels diversos agents del Complex Central: sales d'esport, gimnàs, poliesportiu, menjador, aules de formació i pràctiques, sala d'actes, biblioteca... Els diversos laboratoris de la Divisió de Policia Científica també són al Complex Central. Als semisoterranis dels edificis s'hi troben els arxius generals, la galeria de tir, els vestidors i l'accés a la piscina coberta on s'entrena la Unitat Subaquàtica. Als soterranis hi ha el pàrquing per a un parc mòbil de 550 vehicles. A l'exterior destaquen dues construccions separades: un heliport i els allotjaments dels gossos que treballen a la Unitat Canina.

Superfície construïda	84.385 m ²
Capacitat d'ocupació	2.000 persones
Ocupació actual	1.662 agents 108 administratius
Parc mòbil	550 vehicles

A més a més de la Unitat Canina també hi tenen la seva seu El Grup Especial d'Intervenció, la Brigada Mòbil, la Unitat Subaquàtica i les unitats centrals dels Tècnics en Desactivació d'Explosius (TEDAX), la Unitat d'Intervenció de Muntanya, entre d'altres, i les comissaries General Territorial, la d'Investigació Criminal i la de Recursos Operatius.

Resum superfície instal·lacions	(m²)
Comissaria General Territorial	6.064
Comissaria General d'Investigació Criminal	10.360
Comissaria General de Recursos Operatius	3.397
Aparcament 1	9.251
Aparcament 2	3.850
Galeria de tir	562
Vestidor	2.490
Espai reserva	2.771
Menjador	1.542
Pati de practiques	4.236
Sala d'actes	771
Pavelló esportiu	1.542
Total	43.300

L'edifici dedicat a gossos, amb gairebé 900 m², té capacitat per a uns 70 gossos amb caneres individualitzades que tenen una part exterior i una interior, amb tots els avenços per tenir cura dels gossos especialitzats en la recerca de persones, de droga o d'artefactes explosius. Les gàbies dels gossos destaquen per la seva peculiar disposició ja que estan distribuïdes en dues plantes.

Les completes instal·lacions d'aquesta unitat al Complex Central consten una pista d'entrenament caní equipat amb obstacles d'agility, una sala dedicada a la neteja i rentat dels animals, una cuina, un consultori veterinari, magatzems pel pinso i diferent material de l'equip i una sala de reunions.

Imatge 2. Gàbies exteriors dels gossos

Imatge 3.
Passadís
interior de les
gàbies

Imatge 4.
Interior d'una de
les gàbies

Imatge 5. Interior d'una de les gàbies

Imatge 6. Consultori veterinari del Complex Egara per a primers auxilis.

Imatge 7 i 8. Vehicle utilitzat pel transport dels gossos i el seu interior

Imatge 9. Camp d'agility del Complex Egara

5. GOSSOS DE LA UNITAT CANINA DELS MOSSOS

5.1. GOSSOS UTILITZATS

Aquest tipus d'unitats policials acostumen a treballar amb les races Pastor Alemany, Pastor Belga, Labrador o Golgen Retriever, i de les últimes incorporacions Pastor Malinois². Però gairebé mai amb exemplars de "raça pura" ja que es considera que aquests acostumen a presentar deficiències físiques per la manca de renovació genètica.

Joan Manel Martínez, Agent de la Unitat Canina i encarregat de la formació, destaca que *el millor gos no és aquell de raça pura sinó el gos que destaquï per la seva actitud amb el joc i motivació, podent ser perfectament el gos més lleig del món el millor exemplar per treballar.*³

Els gossos que formen part d'aquesta Unitat tenen unes qualitats excepcionals: posseeixen una capacitat olfactiva 100.000 vegades major que la d'un home, resistència superior a la de les persones, rapidesa en la recerca i capacitat de discriminar l'olor entre diferents substàncies.

5.1.1. CARACTERÍSTIQUES DELS GOSSOS A LES TRES MODALITATS

Aquesta Unitat està dividida en tres grups i com a especialitzacions es requereixen unes característiques i propietats diferents, per tant, en cada un d'ells s'utilitzen gossos amb unes aptituds concretes:

^{2 i 3}. Consultar Annex

- **Grup de recerca d'explosius:** Són gossos tranquils, mai agressius, de caràcter independent, amb força tendència a la curiositat, investigació, estable i físicament fort. Han de ser precisos i versàtils, ja que seran ensinistrats per a la detecció d'explosius en qualsevol lloc. Són àgils i incansables en la recerca de sensacions d'olors i treballen a intervals curts i amb moltes pautes de descans.
- **Grup de recerca d'estupefaents:** de caràcter alegre i juganer, aquests animals són impulsius i de caràcter independent. Són molt ràpids i àgils, preferentment mascles, amb un temperament ferm i actitud decidida. De disposició atrevida i audaç en ambients estranys. Les races més utilitzades són el Llaurador Retriever, pastor alemany, Golden Retriever, i Cocker Spaniel.
- **Grup de Persones Desaparegudes a la Muntanya o Sepultades sota les Runes:** Són gossos forts, valents, àgils i de caràcter estable. S'entrenen en els tipus de terreny i amb totes les dificultats que es donen en la cerca, com el treball d'altres equips, sorolls, fums, etc. Així també hauran de ser gossos resistents per suportar les dificultats pròpies dels treballs que realitza. Per aquest motiu races petites (pequinesos, maltès, xihuahues...) no s'utilitzen i es prefereixen les de talla gran. Per altre banda, gossos de mides gegants (Sant Bernats, Terranoves, Mastins...) tampoc són les aconsellades, ja que la seva mida seria un obstacle i podria dificultar el rescat, per exemple quan s'ha de fer ràpel o quan s'ha de traslladar amb helicòpter o botes petits. De totes formes existeix l'excepció a aquesta regla i es dona quan els gossos necessiten molta força per subjectar o arrossegar a les persones.

Els gossos de rescat de persones també han de tenir una motivació excepcional per realitzar buscades perllongades tot i haver-hi condicions totalment desfavorables. Així es prefereixen gossos que tinguin un impuls de presa molt marcat i s'obsessionen a trobar a la víctima per així obtenir la seva recompensa. El Pastor Alemany, Pastor Malinois i el Golden o Llaurador Retriever són les races favorites per aquest servei.

5.1.2. CRITERIS D'ELECCIÓ I SELECCIÓ DELS EXEMPLARS

Les característiques que es busquen i seleccionen alhora d'escollir un bon gos que ha de servir a la Unitat són:

- Mida mitjana, àgils i sense problemes de salut.
- Que s'hagi desenvolupat en un ambient ric i familiar.
- Temperament actiu, alegre i fàcilment activable.
- Bon comportament social.
- Amb un fort impuls lúdic. No necessitin molt estímulo per jugar.
- Facilitat per fer ús del seu nas.
- Que no es mostrin temorosos davant un soroll intens o objectes.
- Que mostrin interès per ambients nous, tinguin desig d'investigar i no necessitin la companyia de l'amo per fer-ho.
- Bon comportament social amb les persones i altres animals.
- Capacitat per recuperar-se ràpidament després de jocs, d'exercicis o situacions estressants

5.2. PROCEDÈNCIA DELS GOSSOS

Els gossos de la Unitat són generalment originaris de criadors o són donacions de famílies i persones que per motius concrets no poden fer-se càrrec de l'animal.

Pel que fa els criadors no n'existeix cap dedicat exclusivament al servei dels Mossos, ni aquests realitzen les compres en un únic lloc. El funcionament de compra en criadors opera com en un sistema de "concursos". L'administració dels Mossos demanda la necessitat d'un cert nombre de gossos. Mitjançant diferents ofertes s'acaba triant la més bona i es compren un cert nombre d'exemplars canins. Aquests gossos passaran un seguit de proves durant un mes aproximadament per ser seleccionats o no, com els millors per a la Unitat.

5.3. ENSINISTRAMENT DE GOSSOS DE SERVEI POLICIAL

Per ensinistrar un gos policia per a aquesta Unitat es requereix que aquest no tingui més de dos anys. Generalment, els gossos seleccionats arriben a la Unitat amb aproximadament 8-10 mesos d'edat. Passen un mes de prova on el seleccionador acaba de determinar si és l'animal adequat per la feina. Si la conclusió és favorable, començaran l'aprenentatge de 6 mesos-1 any en la seva especialitat. En cas que el superin, la seva vida laboral s'allargarà fins els nou o onze anys.

Jubilació canina: en el moment que un gos policia deixa de ser efectiu, aproximadament dels nou als onze anys (segons l'estat físic i mental del gos), aquest és cedit a alguna família/persona voluntària per quedar-se'l. Sovint el caràcter difícil o

especial del gos i la relació tan estreta que es crea entre guia-gos fa que el mateix guia s'encarregui d'ell i sigui ell mateix el voluntari a quedar-se'l

5.3.1.CADELLS

Podem dir que l'entrenament dels gossos comença des del moment del naixement. És la mare del cadell i la resta de la cadellada els primers que l'ensenyaran el seu comportament natural. En aquest punt el paper del criador és totalment essencial, ja que serà ell qui s'encarregarà del gos durant la seva etapa de socialització.

A partir de la seva arribada a les instal·lacions comença un fort treball de socialització, sempre acord amb la seva edat de maduresa, s'exposa al cadell a ambients i estímuls que li permetran conèixer els seus límits i guanyar confiança en ell mateix. El programa de socialització inclou el contacte amb diferents gossos, persones, nens i animals, així com la habituació a sorolls forts, ambients estressants i superfícies irregulars, sempre de forma gradual controlant l'ambient per no crear estrès al cadell. La habituació és el tipus d'aprenentatge més senzill, en el que el gos aprèn a no reaccionar davant a un estímul irrellevant, és a dir que no ha de tenir conseqüències.

Una vegada introduït al cadell dins aquest món se'l reuneix amb la resta de gossos de grup i aprendrà amb ells les pautes socials necessàries per a una bona convivència, i tan o més important que això a imitar la seva forma de treballar.

També s'introdueix al cadell a través del joc a aprendre a utilitzar el nas com a medi per obtenir el què vol. Una altra cosa important que aprenen és a bordar, acció que busquem i fomentem en tot moment (el marcatge d'una persona sepultada és a través de l'acció de bordar).

5.3.2.BASES DE L'ENSINISTRAMENT

A l'educació del gos policia es destaquen quatre principis bàsics:

1. **Conèixer el contingut i els objectius de cada exercici** i, sobretot, reaccionar correctament davant de qualsevol reacció del gos. Un mètode d'educació canina és correcte quan es compren el perquè de les seves tècniques.
2. Aprenentatge mitjançant el **condicionament clàssic**. A través del condicionament clàssic el gos aprèn a associar dos successos que fins aquell moment no guardaven relació. Així doncs, la **repetició** és el principi amb el

qual s'ensenyen a l'animal nous tarannàs i adquireix habilitat. És important remarcar que no es pot caure en l'error de l'excés, ja que comportaria a l'animal una pèrdua de nivell que l'impediria progressar dins el grup degut a l'avorrimet. Cal elogiar-lo efusivament per tal que s'adoni que ha fet una tasca correcta.

3. **Condicionament instrumental.** Mitjançant el condicionament instrumental el gos aprèn sobre les conseqüències, gratificants o desagradables, que tenen les seves accions. Aquestes dues variants s'anomenen respectivament reforç i correcció. Així, podem dir que la recompensa i la correcció (no el càstig) són els mètodes mitjançant s'ensenya. Si el gos realitza la seva tasca de forma satisfactòria s'ha de premiar a l'acte. Aquesta Unitat sol utilitzar el reforç positiu del joc. De la mateixa forma, si el gos fa una tasca incorrecte, aquest ha de ser corregit immediatament. Generalment, una amonestació verbal, dita amb un to de veu brusc, o una estrebada de corretja, resulten suficients. No s'ha de corregir mai a un gos per la seva dificultat o lentitud en l'aprenentatge. En aquests casos, la correcció retardaria el progrés de l'animal enlloc d'accelerar-lo.
4. **Paciència.** Si es perd la paciència es crea confusió i bloqueig, no s'aconsegueix res constructiu. L'actitud davant d'un gos que està essent ensinistrat ha de ser de suma dolçor i ferma alhora. Em de tenir en compte que un bon ensinistrament s'assoleix amb tècnica, precisió i actitud amb el gos.

En el cas d'aquesta unitat, els gossos són ensinistrats en una de les tres direccions següents: la **recerca de persones, la recerca de drogues o la recerca d'explosius**. En cada un dels casos el gos ensinistrat assenyalava una troballa de manera diferent: el que troba persones s'asseu i borda, el que troba drogues grata el lloc concret on són, i el que troba explosius simplement s'asseu per tal d'evitar que els toqui. Aquest fet, més els diferents objectius de les tres especialitzacions dins l'àmbit, fa que cada una de les tres modelitzacions tingui un procés d'aprenentatge diferent. Com a aspecte comú cal remarcar que la recompensa per una troballa és sempre una joguina (anomenada el "motivador") amb la qual vol jugar l'animal i l'incita a buscar el que li han ensenyat, sempre que el guia-amo li ho indiqui.

Abans d'endinsar-nos a cada un dels entrenaments en particular resulta rellevant dir que el programa d'ensinistrament de qualsevol de les tres variants en que s'especialitzarà el gos s'ha d'entendre com a una totalitat, tot i que estigui dividit en etapes o fases, i es basi en la assimilació gradual de noves conductes, les quals només podran ser apreses si el gos ha conegut i entès a fons la tasca anterior i prèvia. S'ha de tenir en compte, doncs, que si un gos és lent a aprendre una acció en particular, resulta essencial que es sotmeti a una pràctica addicional d'aquesta acció abans de ser introduïda la pròxima.

No s'ha de cometre el greu error de pressionar al gos si aquest desenvolupa l'exercici pobrament. És essencial revertir això ordenant una tasca més simple per a ell la qual resolgui satisfactòriament, i progressar gradualment cap a un exercici més complex. D'aquesta forma incrementarem la motivació de l'animal.

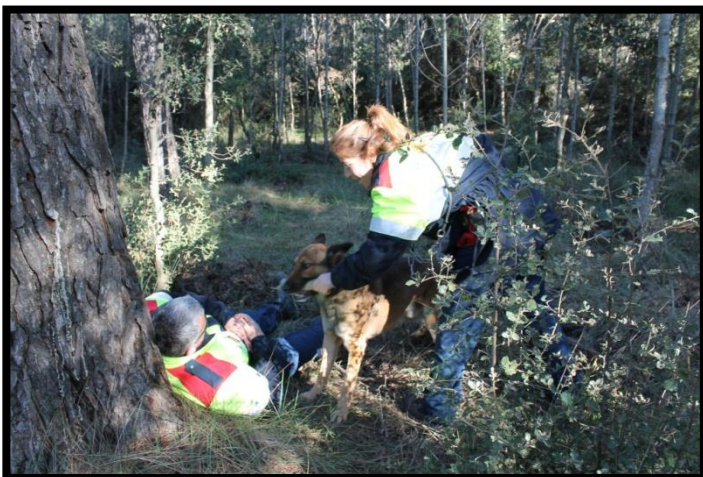
A més de l'ensinistrament orientat a guiar les habilitat olfactives, els gossos policials també han de rebre un ensinistrament addicional per poder dur a terme el seu treball en les condicions més diverses. Ens referim a l'obediència bàsica i avançada. Moltes vegades també s'introdueix al gos al món de l'agility, ja que aquest esport reforça positivament la relació entre gos-guia i permet aplicar fàcilment els exercicis.

Entre les ordres bàsiques més comuns que s'ensenya als gossos de servei trobem:

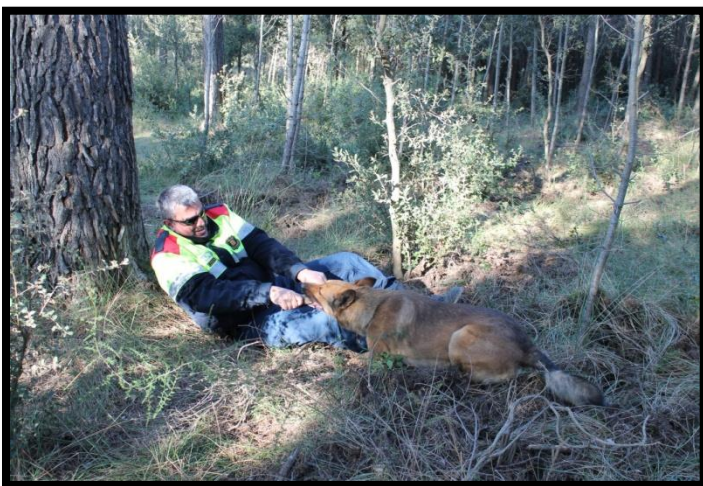
- Busca: per iniciar la recerca.
- Deixa. Per ignorar les distraccions.
- Guia. Per portar al Mosso al punt objectiu.
- Túnel. Per tal que el gos passi per zones no habituals.
- Puja o "dalt". Per tal que el gos pugi a algun obstacle elevat.
- Continua o segueix. Per tal que el gos avanci.

Recordar també que una bona socialització del gos cap a humans i altres animals resulta essencial.

Un bon ensinistrament no acaba mai, l'etapa de manteniment és tan o més important. El manteniment és molt important i s'ha de fer regularment, aquesta és l'única forma d'estar sempre preparat per una situació inesperada.

Imatge 10. Exhibició d'ensinistrament d'un gos de recerca de persones.

Imatge 11. Moment de la troballa del cos i recompensa a l'animal

Per últim, mencionar que la obsessió que tenen aquests gossos pel joc, com a totes les obsessions pot arribar a ser perillosa i perjudicial. Aquests animals ho donen tot per localitzar l'olor objectiu per aconseguir la recompensa del joc, i això fa que moltes vegades no evitin possibles obstacles produint-se tragèdies com atropellaments, caigudes per barrancs o enganxades amb filats, sovint provocant la pèrdua del gos.

5.3.3.ENSINISTRAMENT DEL GOS DE RECERCA DE PERSONES DESAPAREGUDES.

L'ensinistrament de gossos de recerca i rescat de persones és un dels més especialitzats del món caní. A través de l'ensinistrament aquests gossos es converteixen en extensions dels seus guies i viceversa.

Els termes generals d'entrenar aquests gossos és la recompensa de respostes correctes i l'augment gradual de les dificultats.

L'ensinistrament d'aquests gossos destaca sobre el dels gossos mascota perquè aquests han de respondre a la perfecció i immediatament a les ordres del seu guia, també han de tenir la capacitat de prendre decisions pròpies en relació a la recerca.

Durant l'ensinistrament, els gossos han de trobar persones amagades sota runes o obstacles (contenidors, circuit d'alçada..), dins un circuit tancat o en espais oberts adaptats a l'ensinistrament (camps, àrees, camins i edificis en runes). Aquestes persones s'anomenen "cossos". Cada vegada que els gossos troben un "cos", aquest i el guia, o solament el guia depenent de la ocasió, recompensen al gos amb un joc molt divertit i apreciat pel gos. Generalment s'utilitza un joc de tira-i-afluixa amb un dels joguets preferits pel gos.

En aquesta especialització el gos marca la troballa al guia bordant. Per aquest motiu es premiarà al gos sí i només sí aquest borda a l'objectiu i es farà de forma immediata.

Es comença amb un exercici bàsic i senzill on el gos busca el seu guia, per després anar complicant l'ambient on el gos farà ús del seu instint i olfacte per poder trobar-lo. Posteriorment es passa a la recerca d'alguna persona coneguda per ell, per finalment buscar a un figurant desconegut.

Lògicament els gossos no han d'aprendre a rastrejar, és una acció que la realitzen per naturalesa, aquest entrenament serveix per què el gos sàpiga concentrar-se en el què està buscant i aconsegueixi comunicar-se amb el seu guia per informar de la recerca. El gos busca perquè vol i perquè li agrada fer-ho, els gossos doncs no treballen sota pressió, la recerca és per ells un joc que acabarà amb un "premi" per a ells.

5.3.4. ENSINISTRAMENT DE GOSSOS DE DETECCIÓ D'ESTUPEFAENTS

És important desenvolupar el camp sensorial del cadell, incloent totes les "memòries" possibles. El joc amb el joguet específic ha de prevaldre sempre sense arribar a la saturació. Es pot incloure a l'objecte de joc des d'una primera instància l'olor del narcòtic seleccionat. Entenem com a "memòria" els entrenaments que es porten a terme amb el cadell per tal que arribat als 6-8 mesos aquest es trobi capacitat per a la detecció. Com a exemple de memòria trobem portar-lo a jugar sota un vehicle, al seu interior, dins una casa desconeguda, buscar dins de caixes o altres objectes, pujar o baixar escales, alçades, camps oberts...

El gos de recerca d'estupefaents troba el narcòtic a través de l'ensinistrament específic relacionat amb el joc i l'associació d'olors.

En relació als narcòtics l'associació d'olors del cànem és inofensiu, per tal que es produeixi l'efecte tòxic s'ha de fumar. Amb altres narcòtics, pel contrari, es treballa amb substàncies químiques específiques. Quan es treballa amb estupefaents reals s'ha de tenir la precaució que el gos no prengui contacte directa via oral o nasal.

En aquest punt creiem imprescindible destacar l'existència d'un mite sobre l'ensinistrament d'aquests gossos que és del tot falç. Ens referim al mite que diu que "els gossos són drogats perquè durant un període d'abstinència trobin les substàncies il·lícites", cosa que no és certa, perquè en la realitat, els gossos detectors de droga són entrenats mitjançant el joc.

El gos marca al seu guia la presència de la substància objectiu esgarrapant i/o empenyent la troballa o la zona on es troba.

5.3.5. ENSINISTRAMENT DE GOSSOS DE RECERCA D'EXPLOSIUS

Aquests gossos estan entrenats per reaccionar davant olors de substàncies explosives, a canvi d'una recompensa.

Una de les diferències més importants entre el gos detector de drogues i el d'explosius és que el d'estupefaents es desespera trencant el paquet que inspecciona, cosa que mai podria donar-se el luxe de fer el gos que busca explosius.

L'animal que busca explosius està mitjançant el seu entrenament, condicionat a associar les olors de les substàncies base amb la recompensa. Addicionalment està ensenyat a seure, sense tocar el paquet, el que condiciona secundàriament la resposta a l'estímul.

L'entrenament de detecció d'explosius en gossos, es compon de dues fases:

- **Discriminació:** El primer que passen a l'entrenament de detecció d'explosius serà la **discriminació**. Aquesta fase, considerada la més important, serà emfatitzada pels guies i ensinistradors.

A l'entrenament de discriminació, com a signe d'alerta, el gos està predisposat a respondre a l'estímul de l'olor d'un explosiu en particular, assegut. Seure, va ser la resposta triada com a més apropiada, per raons òbvies de seguretat. A través de constants i repetitius exercicis d'entrenament, el gos és ensenyat a discriminar entre olors d'explosius i altres olors, especialment de menjar o la del propi cos del Mossos.

La discriminació entre olors a explosius i altres, encara que és d'importància primària, és només una part del programa d'entrenament.

- **Comportament de recerca:** El comportament de registre d'habitacions és iniciat tan aviat com el gos ha completat l'ensinistrament de discriminació.

Durant aquesta etapa és aconsellable la utilització de la corretja el més fluixa possible o directament no fer ús de lligams; això afavoreix la seva curiositat natural a buscar, a trobar i a seure davant una olor objectiu (prèviament ocultada fora de la seva presència), la recerca d'objectius a habitacions tancades aviat començarà a ser una experiència que el gos gaudirà.

En endavant, el nivell de complexitat s'augmentarà gradualment en un nombre de mètodes. Només una olor podrà estar amagada a l'habitació al començament de l'ensinistrament de recerca d'explosius, per anar augmentat la quantitat "d'olors objectius" i finalment barrejar-hi "olors contaminants o trampa". Més endavant i com a etapa següent, l'experimentació amb més d'un tipus d'olor d'explosius en una habitació es pot intentar, però únicament després que el gos sigui eficient en trobar una única olor.

Amb aquest tipus d'ensinistrament, si el procediment s'ha seguit correctament en totes les etapes, el gos hauria de ser exitós trobant al voltant del 96% de les olors d'explosius.

Seure com a forma de marcatge davant una alerta: En aquesta especialització del servei dels gossos és indispensable que l'animal recordi un dels lemes més destacats: *No tocar, no moure, no colpejar*.

Una vegada el gos aprèn que una determinada olor significa recompensa, pot, si no és corregit, tocar, mossegar o empènyer el depòsit on es troba la substància, acció totalment indesitjada si tenim en compte que l'objectiu és un explosiu. Per tant, no està permès que els gossos toquin o colpegin el material, però em de tenir en compte que una prohibició podria ser contraproduent per a l'ensinistrament i podria reduir la capacitat de detecció del gos. Així doncs, per tal d'evitar aquest comportament no es recompensarà, marcant la diferència, recompensat si, ràpidament davant un objectiu, l'animal s'asseu.

Quan el gos aprèn a discriminar olors, a seguir el seu rastre i a reconèixer l'olor objectiu, immediatament marcarà al seu guia la seva troballa. En el moment que el gos indica al guia que ha trobat alguna cosa interessant, aquest, mentre el felicita efusivament ha d'empènyer suaument la cadera del gos cap avall amb la seva mà esquerra i posar menjar per l'animal a la seva mà dreta, col·locant-la davant de la boca del gos i guiant-la endarrere. D'aquesta forma obliga al gos a posicionar el seu cos en la postura de "sentat". Immediatament que el gos realitza l'acció de seure, s'ha de donar l'ordre de "seu" en un to de veu greu i sec. Aleshores premiarem l'animal. Aquesta ordre s'haurà d'anar repetint contínuament. Després de varies proves s'eliminarà progressivament fins que el gos s'assegui quan detecti l'olor objectiu sense haver estat incitat pel guia a fer-ho

5.4.PRINCIPALS PROBLEMES ETOLÒGICS EN GOSSOS POLICIA

Els principals problemes de comportament que es troben els guies de la Unitat Canina amb els seus gossos estan relacionats amb les condicions de captivitat i l'excés d'hores que es passen els animals tancats a les gàbies. Tots els gossos surten com a mínim una vegada al dia, tan al pati d'entrenament com als voltants de la Central. No obstant, aquest temps és una mínima part del que necessiten realment i això fa que desenvolupin un seguit de irregularitats etològiques. Entre aquestes es destaquen principalment les estereotípies i la por o inseguretat.

- **Estereotípies:** les estereotípies són patrons de comportament repetitiu i invariable que no tenen un objectiu o una funció aparent. Sembla ser que estan restringides a animals en captivitat, ja que en aquestes condicions els animals acumulen un excés d'energia que s'acaba transformant en ansietat. No obstant, l'ansietat no és l'única etiologia d'aquest problema de conducta, els problemes orgànics i l'avorriment també en formen part. Les estereotípies les podem identificar com a un conjunt de moviments recurrents i es mantenen de forma extraordinària i sembla ser que l'animal té dificultats per detenir-ho. Les tres formes d'expressió principal són: "circling" o moviments continuats en cercle, persecució i/o mutilació de la cua, persecució d'ombres, reflexes o mosques, i lesió per llepat (especialment a la part anterior del carp). Concretament, aquesta última forma és la més important en els gossos de la Unitat Canina.

- **Inseguretat i por:** la por està considerada una resposta completament natural i constitueix un dels principals mecanismes de l'evolució per mantenir a un animal lluny d'una situació potencialment perillosa. Tot i així, aquesta resposta es pot transformar en un problema en el moment que el gos la presenta en situacions no necessàries i de forma desproporcionada. Es tracta d'una resposta en part apresada, en part heretada. Una de les etiologies de la por és l'escassa socialització d'aquests animals. En els gossos de la Unitat, és una de les explicacions fonamentals, ja que existeix una falta de coneixement en què es trobaven els gossos durant aquesta etapa.

En tots aquests casos, el paper del guia resulta fonamental pel tractament dels problemes de conducta. Anna Caballero remarca la seva relació amb "Lobo", el seu company de treball, ja que aquest presenta molta inseguretat amb les persones desconegudes. És només amb ella que l'animal es mostra segur i amb el seu comportament natural. Destaca que aquest és un bon exemple de situacions en que és el gos que tria el guia i no al revés.

Per tal de maximitzar el comportament natural i el benestar del gos, tots els animals disposen a les seves gàbies de joguets i distraccions, entre ells el conegut *Kong* que distreu els gossos fins que aconsegueixen els premis que hi ha dins la joguina.

Imatge 12. Gos jugant amb un Kong

6.FORMACIÓ DELS MOSSOS

A més de l'ensinistrament dels gossos com a policies, resulta tan o més important i necessari l'educació dels Mossos com a guies canins per tal de complir amb veritable èxit totes les missions que s'encomanen a aquesta Unitat. Ja que l'èxit s'assoleix si es treballa en equip, i l'equip el forma el binomi gos-guia.

Els mossos que formen part d'aquesta Unitat s'han d'haver especialitzat a l'ISPC fent el curs de **Guia caní**, de la família de la seguretat ciutadana. La formació d'aquests mossos guies canins té lloc durant sis mesos, als quals s'hi ha de sumar un període posterior de pràctiques.

Els requisits essencials per poder ser seleccionat per a realitzar el curs de guia caní són: tenir una experiència mínima dins el cos de Mossos d'Esquadra de dos anys (període variable depenent de cada cas, pot reduir-se si per exemple una persona ja té experiència prèvia amb gossos o com a entrenador caní), i superar un seguit de proves prèvies. Aquestes es basen en superar uns exàmens físics, mèdics, teòrics i unes pràctiques de camp. Les pràctiques de camp es centren en que el mateix seleccionador dels gossos determina si la persona és l'adequada pel cos, destacant com a bàsiques, més que la tècnica, coneixements i l'experiència com a ensinistrador, l'actitud que mostra amb el gos i la forma de comunicar-se i congeniar amb ell.

Tot aquest llarg aprenentatge del personal fa que a aquest servei hi consti un personal amb experiència i capacitat suficients per tal de poder fer front a l'ensinistrament i manteniment dels gossos al seu càrrec.

7.RELACIÓ GUIA-GOS

Es diu que la relació que mantenen el guia i el gos és tan forta i estreta que tan l'un com l'altre són capaços d'entendre's tan sols amb una mirada o gest. Cal tenir present que els guies que formen part d'una unitat d'aquestes característiques són persones, que per sobre de tot, els agraden i estimen els gossos. Ells són els encarregats d'ensinistrar-los, d'atendre'ls en les seves necessitats bàsiques (donar menjar, beure, passejar...) o específiques (atencions veterinàries, ensinistrament...). Així, cal tenir present la doble funció que duu a terme el guia: per una banda, com a ensinistrador del seu gos, i per altra banda, com a policia.

Existeix una comunicació màxima entre ells que fa que la seva relació sigui tan estreta que acabin formant un gran equip i binomi, complint amb missions d'un nivell altíssim i resolent situacions moltes vegades considerades impossibles. El gos és la seva eina de treball, company i amic, és una eina viva, plena d'emocions i habilitats que el fan imprescindible per a la seva tasca policial.

Anna Caballero, Mossa d'Esquadra de la Unitat Canina de la Seu Central, destaca el llaç i vincle que es crea entre ella i el seu gos de treball. Remarca la dificultat que li crea marxar de vacances, ja que tot i saber que deixa el seu company en molt bones mans sap que l'animal no és el mateix sense ella, i viceversa⁴.

8. LA VETERINÀRIA A LA UNITAT CANINA

La Unitat Canina dels Mossos d'Esquadra disposa dels serveis de l'Hospital Clínic Veterinari de la Universitat Autònoma de Barcelona, situat al terme de Bellaterra, amb el qual mantenen un conveni.

Les principals accions veterinàries es porten a terme a l'Hospital, únicament el dia que toca vacunar i realitzar els tests de Leishmania i Erlichia els veterinaris es desplacen fins al Complex, per aspectes de comoditat bàsicament.

Els gossos de servei han de ser vacunats, de la mateixa forma que ho estan i fent servir les pautes que es segueixen a la resta de gossos mascota. Així estaran vacunats amb una primovacuna de Parvovirosi, seguidament de Leptospirosi, Hepatits, Brom i Parvovirosi amb revacunacions anuals. En els casos d'aquests gossos, la vacuna de la Ràbia sí que s'administra de forma obligatòria i també revacunada cada any. Pel que fa a les desparasitacions també se segueixen de forma estricta. Es desparasiten cada tres mesos, amb suma importància durant l'estiu.

El control i seguiment veterinari se segueix de forma molt estricta ja que un animal malalt és un gos inoperatiu, i això suposa la parada temporal del seu servei i del guia.

Les urgències veterinàries produïdes per traumatismes durant el servei són les més destacades. seguit de malalties cròniques com la Leishmania o problemes gastrointestinals.

9. ELS GOSSOS DE TREBALL A CATALUNYA

Avui en dia, Catalunya es troba a dalt de tot de la llista dels països pioners pel que fa a gossos de servei policial, en cada una de les seves tres variants (recerca d'explosius, recerca d'estupefaents i recerca de persones). Destaca per la seva eleva tècnica i precisió de treball amb el gos. El binomi guia-gos resulta ser dels més estrets i els permet treballar d'una forma més acurada i artesanal, obtenint dels millors resultats en el treball a tot Europa. No obstant, altres països, destacant França, Anglaterra i Bèlgica

⁴. Consultar Annex

disposen d'una forta inversió en material i mètodes per treballar amb els gossos policia que els facilita moltes de les tasques.

Pel que fa a gossos de treball, en el seu terme més general, Catalunya es troba a anys llum de la majoria de països europeus. Catalunya està molt limitada en especialitzacions de gossos de treball. França, com a exemple d'un dels països capdavaners amb l'ús de gossos, disposa d'animals detectors de focs provocats, animals detectors de proves judicials, detectors d'humitats, formigues i termites...S'ha de tenir en compte que a aquests països es destina una gran inversió econòmica a millorar i desenvolupar la feina amb aquests animals. Els gossos de servei a Catalunya es troben molt limitats en aquest sentit, però la seva eficàcia treballant fa que molts d'aquests països mencionats la prenguin com a referència.

10.LEGISLACIÓ VIGENT

Llei de la C.A. de Catalunya 22/2003, de 4 de juliol, de protecció dels animals.

Aquesta nova llei fa una nova definició del concepte d'animal de companyia, regulant la seva protecció i incrementant la sensibilitat dels ciutadans respecte la protecció dels animals

El concepte de animal de companyia s'estén també als animals de la fauna no autòctona que de forma individual viuen amb les persones i han assumit la costum del captiveri, per incrementar el seu control i conseqüentment la seva protecció.

Aquesta llei és escrita amb el fet que es considera als animals com un organisme dotat de sensibilitat psíquica, a més de física i es manifesta una clara declaració de principis. Aquests drets que se'ls atorga també inclouen la prohibició del sacrifici de tots els gossos i gats que han patit un abandonament per falta de responsabilitat dels seus propietaris i que, tot i així, mereixen que la seva vida transcorri en condicions dignes i sigui respectada.

Aquesta llei fa èmfasi en la finalitat de protegir els animals tant en les obligacions de les persones propietàries com les prohibicions d'accions que puguin causar-los mal.

Cada ciutadà adquireix de forma voluntària animals de companyia i s'han de responsabilitzar d'ells, cuidar-los, respectar els seus drets i no abandonar-los.

Els centres de venda d' animals també estan involucrats i els han de complir un seguit de requeriments com la obligació de fer un curs de cuidadors d'animals al personal que treballi en l'establiment.

Cal destacar que la present llei regula i limita la cria de gossos i gats per part dels particulars, evitant d'aquesta manera una proliferació indiscriminada que en moltes ocasions és causa d'abandonaments.

Igualment, es regulen els aspectes relatius a les empreses especialitzades que es fan càrrec de la recollida d'animals abandonats i es crea el "Voluntariado de Protección y Defensa de los Animales" que afavoreix l'implicació ciutadana.

A fi de que la llei sigui vàlida i eficaç per arribar a establir els objectius, s'estableixen unes noves sancions.

Article 2. de la llei 22/2003, de 4 de juliol, de protecció dels animals. **Finalitat i principis.**

1. La finalitat d'aquesta llei és assolir el màxim nivell de protecció i benestar dels animals, afavorint una responsabilitat més elevada i una conducta més cívica de la ciutadania en la defensa i preservació dels animals.
2. Els animals són éssers vius dotats de sensibilitat física i psíquica, així com de moviment voluntari, els quals han de rebre el tracte que, atenent bàsicament les necessitats etològiques, en procuri el benestar.
3. Ningú ha de provocar sofriments o maltractaments als animals o causar-los estats d'ansietat o por.
4. Els animals de companyia no poden ser objecte d'embargament en cap procediment judicial.

Article 8 de la llei 22/2003, de 4 de juliol, de protecció dels animals. **Trasllat d'animals.**

1. Els animals han de disposar d'un espai suficient que permeti com a mínim que aquests puguin aixecar-se i jeure si se'ls trasllada d'un lloc a un altre. Els mitjans de transport o els embalatges han de ser concebuts per protegir els animals de la intempèrie i de les diferències climàtiques fortes.
2. Els animals han de ser abeurats durant el transport i han de rebre una alimentació apropiada a intervals convenients segons el que estableix per via reglamentària
3. En la càrrega i descàrrega d'animals s'ha d'utilitzar un equip adequat per evitar-los danys o sofriments.

Reial Decret 287/2002, de 22 de març, pel que es desenvolupa la Llei 50/1999, de 23 de desembre, sobre el règim jurídic de la tinència d'animals potencialment perillosos.

Abarca la regulació normativa referent a la tinència, ensinistrament i maneig d'animals potencialment perillosos, amb l'objectiu de preservar la seguretat de persones, béns i altres animals.

La citada llei estableix les característiques dels animals que mereixen la consideració de potencialment perillosos, tant els de la fauna salvatge en estat de captivitat en domicilis o recintes privats com els domèstics. No obstant, respecte aquests últims, remet al posterior desenvolupament reglamentari la relació concreta de les races, tipologies racials o creuaments interracial, en particular de les pertanyents a l'espècie canina, que per les seves característiques morfològiques i la seva agressivitat, puguin suposar una amenaça per a la integritat física i els béns de les persones.

En compliment de l'exposat, el present Reial Decret estableix el catàleg dels animals de l'espècie canina que puguin ser inclosos dins de la categoria d'animals potencialment perillosos i que, per tant, es veuen afectats pels preceptes de dita llei.

Per altra part, procedeix dictar les mesures precises en el desenvolupament de la llei exigibles per a la obtenció de les llicències administratives que habiliten els seus titulars per a la tinència d'animals potencialment perillosos, en particular, els criteris mínims necessaris per a la obtenció dels certificats de capacitat física i aptitud psicològica, i la quantitat mínima de l'assegurança de responsabilitat civil per danys a tercers, ocasionats pels mateixos.

Per últim, s'estableixen les mesures mínimes de seguretat que, amb caràcter bàsic, es deriven dels criteris de la llei, en quant al adequat maneig i custòdia dels animals potencialment perillosos.

Declaració Universal dels drets dels animals⁵

Addicionalment, ja que la base d'aquesta Unitat és l'ús d'animals com a forma de treball s'ha de tenir en compte sempre la *Declaració Universal dels drets dels animals* creat a Londres el 23 de Setembre de 1977. D'aquesta declaració es destaquen els articles següents:

⁵ Consultar Annex

- Article 3.

- a) Cap animal serà sotmès a maltractaments ni a actes cruels.
- b) Si es necessària la mort d'un dels animals, aquesta ha de ser instantània, indolora i no generadora de patiment.

- Article 5.

- a) Tot animal pertanyent a una espècie viva tradicionalment a l'entorn de l'home, té dret a viure i créixer al ritme i a les condicions de vida i llibertat que siguin pròpies de la seva espècie.
- b) tota modificació d'aquest ritme o condicions que sigui imposada per l'home amb finalitats mercantils, és contrària a aquest dret.

- Article 7.

Tot animal de treball té dret a una limitació raonable del temps i intensitat de treball, a una alimentació reparadora i al repòs.

11.CONCLUSIONS

El fet de no tenir per objectiu la resolució d'una hipòtesi concreta fa que les conclusions siguin més abstractes i en molts casos formin part del mateix cos del treball. Més enllà d'aquestes conclusions generalistes podem destacar informacions més concretes que hem deduït en aquest estudi, com per exemple la importància del binomi gos-guia per formar un bon equip de treball. Resulta essencial la comunicació i la forma d'entendre's que tenen el guia i l'animal per tal de dur a terme la seva tasca amb èxit dins el Cos de Mossos. És precisament aquesta relació tan estreta que fa que la feina desenvolupada dins aquesta Unitat Canina es pugui definir com a "artesanal", i la diferencia de la resta de països europeus, situant Catalunya com a país capdavanter de la llista de països que utilitzen gossos de servei policial.

Més amb la intenció de trencar un tòpic que a mode de conclusió podem afirmar que no hi ha races ideals per desenvolupar aquestes tasques sinó que la idoneïtat de cada cas depèn de l'actitud i aptitud del gos. Tot i així, sí que és veritat que existeixen algunes races, ja sigui per característiques físiques o instints, que tenen una major predisposició per dur a terme aquesta feina amb garanties.

Algunes característiques extraordinàries de les que disposen aquests gossos, destacant el gran sentit de l'olfacte i l'instint de buscada i joc que posseeixen, el fan un animal idoni per cooperar amb l'home i complementar, entre d'altres serveis, el policial.

12. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

1. Dossier de premsa, p. 18, de la inauguració del Complex Central al Web de la Generalitat
2. Guifré-Jofre MONTOTO : *Mossos d'Esquadra. Com és i a què s'enfronta la policia de Catalunya* ; Duxelm ; Catalunya ; novembre 2010 ; p. 87-95
3. DOGC- diari oficial de la generalitat de Catalunya. *DOGC núm. 3926 - 16/07/2003*
4. www20.gencat.cat
5. policiadecatalunya.blogspot.com
6. www.deperros.org/adiestramiento/manualdeadiestramientocanino.pdf
7. www.webfci.org/

13.ANNEX 1

ESTÀNDARDS RACIALS SEGONS LA *FEDERACIÓ CANINA INTERNACIONAL* (FCI)

1. PASTOR BELGA

APARENÇA GENERAL

El Gos de Pastor Belga és isomètric, harmoniosament proporcionat, al mateix temps és elegant i poderós, de mida mitja i musculatura prima i forta. El seu cos té forma de quadrat. És rústic, acostumat a la vida a l'aire

lliure, i la seva constitució li permet resistir a les variacions atmosfèriques tant freqüents del clima belga. Per l'harmonia de les seves formes del cap, el Gos de Pastor Belga ha d'aparentar aquella robustesa elegant que s'ha convertit en l'atribut dels representants seleccionats d'una raça de treball. El Pastor Belga serà jutjat durant el repòs en les seves posicions naturals, sense contacte físic amb el presentador.

El seu cos forma un quadrat. El pit descendeix fins al nivell dels colzes. La longitud del musell és igual o lleugerament superior a la meitat de la longitud del cap.

TEMPERAMENT

És un gos vigilant i actiu, d'una gran vitalitat. A la seva aptitud innata de guardià del ramat se li sumen les inigualables qualitats del millor gos guardià de les propietats.

És, sense cap mena de dubte, el tenaç i ardent defensor del seu amo. Reuneix totes les qualitats necessàries d'un gos de pastor, gos guardià, de defensa i de servei. El seu temperament impetuós i alerta i el seu caràcter segur, sense cap temor ni agressivitat, han d'ésser evidents en l'actitut del cos i en l'expressió altiva i alerta del seus ulls lluents. Durant el jutjament s'ha de valorar el seu caràcter "calmat" i "audaç".

MOVIMENT

És lleuger i àgil en tots els passos. El Pastor Belga és un bon galopador, però els moviments habituals són el pas i sobretot el trot: els membres es mouen paral·lels al pla mitjà del cos. A una gran velocitat els peus s'apropen al pla mitjà, durant el trot, l'amplitud és mitja, el moviment és regular i fàcil, amb un bon impuls dels membres posteriors, mentre el marge superior esmanté ben estirat, sense que els membres anteriors s'aixequin massa. El Pastor Belga sembla incansable, ja que està sempre en moviment, el seu pas és ràpid, elàstic i àgil. És capaç de realitzar un canvi sobtat de direcció mentre va a tota velocitat. A causa del seu temperament enèrgic i el seu desig de cuida i protegir, té una marcada tendència a moure's en cercles.

PELATGE I VARIETATS

Com que la longitud, la direcció, l'aspecte i el color del pèl són variats en el Pastor Belga, s'ha adoptat aquest punt com a criteri per distingir les quatre varietats de la raça: Groenendael, Tervueren, Malinois i Laekenois.

Pèl llarg

El pèl és curt sobre el cap, la cara externa de les orelles i la part inferior dels membres, excepte per la vora posterior de l'avantbraç que està cobert, des del colze fins al carp, de pèls llargs anomenats serrells. El pèl és llarg i llis sobre la resta del pití més llarg i abundant al voltant del coll i sobre l'ampit, on forma collaret i papada. L'obertura del conducte auditiu està protegida per pèls abundants. Els pèls que neixen a la base de l'orella són aixecats i emmarquen el cap. La part posterior de la cuixa està guarnida amb pèls ben llargs i ben abundants que formen uns pantalons. A la cua la ornamenta un pèl llarg i abundant que forma un plomall. El Groenendael i el Tervueren tenen pèl llarg.

Pèl curt

El pèl és ben curt sobre el cap, la cara externa de les orelles i la part inferior dels membres. És curt sobre la resta del cos i més abundant a la cua i al voltant del coll, on dibuixa un collaret que neix a la base de l'orella i s'estén fins a la gola. A més, la part posterior de les cuixes està coberta de pèls més llargs que formen serrells. La cua és en espiga, però no forma plomall. El Malinois és de pèl curt.

Pèl dur

El que caracteritza sobretot al pèl dur, que és a més eriçat, és la seva aspror i sequedat. La seva longitud és evidentment de sis centímetres sobre tot el cos, i és més curt en la part superior del cap, el front i els membres. Ni els pèls del contorn dels ulls, ni els que guarneixen el musell, seran tan abundants com per cobrir la forma del cap. No obstant això, l'ornament del musell és obligatori. La cua no ha de formar plomall. El Laekenois és de pèl dur.

Color

- **Groenendael:** Només el negre zaina.
- **Tervueren:** Únicament el vermell carbonat i el gris carbonat, sota una màscara negra. No obstant això, el color preferit és el vermell carbonat. Ha de ser apujat, mai clar, ni esmorteït. Tot gos, el color del qual sigui diferent al vermell, carbonat o no correspongui a la intensitat desitjada, no pot ser considerat com un exemplar d'èlit.
- **Malinois:** Només el vermell carbonat amb màscara negra.
- **Laekenois:** Només el color vermell amb rastres de carbonat, principalment en el musell i en la cua.

Màscara: En els Tervuerens i els Malinois, la màscara ha de ser ben pronunciada i tendir a abastar en una única zona de color negre, tant el llavi superior i inferior, així com la comissura dels llavis i les parpelles. S'ha definit un mínim estricte de sis punts de pigmentació de les zones que han de ser negres: les dues orelles, les dues parpelles superiors i el llavi superior i inferior.

Carbonat: Tant en els Tervuerens, com en els Malinois, el carbonat vol dir que alguns pèls tenen una extremitat negra, la qual cosa enfosqueix el color de base. Aquest color

negre ha de ser de totes maneres "flamejant" i no pot presentar-se ni en grans taques, ni en forma de ratlles. En els Laekenois el carbonat es presenta més discretament.

Per a totes les varietats: Es tolera una mica de blanc en l'ampit i en els dits.

MIDA, PES I MESURES

Alçada a la creu

- **Mascles:** 62 cm.
- **Femelles:** 58 cm.

Límits: 2cm menys, 4cm més.

Pes

- **En els mascles:** 25-30 kg (aproximadament).
- **En les femelles:** 20-25 kg (aproximadament).

Mesures

Mesures normals en un **Pastor Belga** mascle de 62 cm a la creu:

Longitud del cos (de la punta de l'hombro a la punta del gluti): 62 cm.

Longitud del cap: 25 cm.

Longitud del musell: 12,5 a 13 cm.

2. PASTOR ALEMANY

APTITUD

guarda i defensa, vigilància, gos pigall, gos d'allau, gos militar, gos de ramat, etc.

CLASSIFICACIÓ SEGONS FCI

Grup 1: Gossos de pastor i gossos bouers (excepte gossos bouers suïssos)

ORIGEN

Els avantpassats del Pastor Alemany existien per diferents zones d'Alemanya des de fa segles, eren uns gossos de morfologies molt diferents segons la regió. No va ser

fins a finals del segle XIX que un oficial de cavalleria prussià, Von Stephanitz, va definir i desenvolupar l'estàndard de la raça.

APARENÇA GENERAL

Gos llarg, fort, robust i musculós. D'estructura sòlida i d'ossos secs. Orelles de grandària mitjana, rectes i que acaben en punta. La cua és gruixuda i peluda i s'estén com a mínim fins la sofraja. El Pastor Alemany pot ser de pèl dur, de pèl llarg i dur o de pèl llarg, i acostuma a ser negre amb taques marrons, grogues i gris clar.

Alçada a la creu: Mínim 60 cm i màxim 65 cm

Pes: Al voltant d'uns 40 kg de mitja.

TEMPERAMENT

És un gos de caràcter digne i valent, el que no exclou una gran necessitat de tendresa.

El Gos Pastor Alemany és viu, atent, obedient i segur de si mateix. És molt intel·ligent i té una alta capacitat de comprensió. No acostuma a ser poruc, sensible o tou però li agrada rebre elogis i carícies del seu amo. És un gos vigilant i una mica desconfiat amb els estranys. Encara que es porta molt bé amb els nens, de vegades no sap mesurar la seva força.

PELATGE

Tots els colors, des del marró clar al negre. No està admès el blanc, ni taques blanques, que no són desitjades i es penalitzaran. Pot ser de pèl dur, llarg i dur o de pèl llarg.

3. LLAURADOR RETRIEVER

APTITUD

De caça menor, gran atracció per l'aigua, gos de companyia i guia per a persones cegues.

CLASSIFICACIÓ SEGONS FCI

Grup 8: gossos cobradors de caça, gossos d'aigua

APARENÇA GENERRAL

De constitució forta, regió abdominal curta i molt actiu. Crani ample, pit i costelles amples i profundes. Regió abdominal i membres posteriors amples i forts.

Alçada a la creu

8. mascles: **56-57 cm.**

9. **femelles** 54-56 cm.

TEMPERAMENT

Gos amb bon temperament i molt àgil tot i la seva rusticitat. Posseeix un excel·lent olfacte i delicadesa. És molt aficionat a l'aigua. Animal adaptable i bon company. Intel·ligent, viu i dòcil, amb una forta voluntat per complaure. De caràcter afable, sense cap senyal d'agressivitat i timidesa impròpies.

MOVIMENT

Moviment lleuger i alegre. Les extremitats anteriors i posteriors es desplacen en plans paral·lels a l'eix del cos.

PELATGE

El pèl és una característica distintiva de la raça, i ha de ser curt i dens sense ondulacions. El tacte ha de donar sensació de ser bastant dur. Té una capa de subpèl resistent a l'aigua.

El color pot ser totalment negre, crema, vermell o xocolata. Es permet alguna petita taca blanca al pit.

4. GOLDEN RETRIEVER

APTITUD

Gos cobrador de caça i per al tret.

CLASSIFICACIÓ SEGONS FCI

Grup 8, Gossos cobradors de caça, Sec.1
Gossos cobradors de caça. Amb prova de treball.

APARENÇA GENERAL

Harmoniós, proporcionat, actiu, poderós, amb moviments reunits, ben constituït i amb una expressió bondadosa.

Alçada a la creu

- **Mascles:** entre 56 i 61 cm
- **Femelles:** entre 51 i 56 cm

TEMPERAMENT

Dòcil, intel·ligent i posseïdor d'una habilitat innata per al treball. Bondadós, amigable i confiat.

MOVIMENT

Poderós, amb molta empenta. Les extremitats anteriors i posteriors es desplacen en plans paral·lels a l'eix del cos. De pas llarg i lliure, sense cap tendència a aixecar els anteriors.

PELATGE

Llis o ondulat, amb bons serrells i amb un subpèl dens i impermeable. Tonalitat d'or o crema, ni vermell ni caoba. Es permet la presència d'alguns pèls blancs al pit.

5. COCKER SPANIEL

APTITUD

Gos aixecador i cobrador de caça.
Gos d'aigües.

CLASSIFICACIÓ SEGONS FCI

Pertany al Grup 8 → Gossos cobradors de caça, aixecadors de caça i gos d'aigua. Secció 2 → Gossos aixecadors de caça. Amb prova de treball.

ORIGEN

Britànic.

APARENÇA GENERAL

És un gos alegre, robust, esportiu, ben equilibrat, compacte, la mesura del sòl a la creu i d'aquesta a la inserció de la cua és aproximadament igual.

Alçada a la creu

Mascles: entre 39 i 41 cm

Femelles: entre 38 i 39 cm

Pes: Entre 12,5 i 14,5 kg

TEMPERAMENT

De naturalesa alegre, la seva cua amb constant moviment presenta un moviment animat típic, particularment quan segueix un rastre, no té por als matolls espessos. Dòcil i afectuós, encara que ple de vida i exuberància.

MOVIMENT

Natural en la seva acció, amb poderós impuls que li permeti al gos cobrir força terreny.

PELATGE

Llis, de textura sedosa, mai aspre o ondulat, no molt profús i mai arrissat. Les extremitats anteriors, el cos i les extremitats posteriors per sobre dels garrons han de tenir suficients serrells.

Diversos. En aquells exemplars de color sòlid, només es permet una taca blanca al pit.

14. ANNEX 2

ENTREVISTA

Nom: Joan Manel Matínez i Anna Caballero

Agents membres de la Unitat Canina dels Mossos d'Esquadra a la Seu Central del Complex Egara. Joan Manel també destaca professionalment per la seva llarga temàtica dins el Grup Caní i per ser l'encarregat de la formació dels nous constituents de l'equip.

- **Quants Mossos i animals formen actualment la Unitat?**

Actualment disposem de 68 caneres a les nostres instal·lacions, 50 de les quals està ocupada per gossos que estan en efectiu i 5 per gossos recent arribats i en procés de prova. Cada un d'aquests gossos, generalment, disposa d'un sol guia, això implica que avui en dia tinguem en operatiu a uns 45 mossos.

- **Quines funcions es destaquen dels gossos dels Mossos?**

En aquesta Unitat, a diferència de moltes d'altres que es poden trobar a l'Estat Espanyol, els gossos realitzen només tres especialitzacions bàsiques: recerca d'explosius, recerca d'estupefaents i recerca de persones desaparegudes. Dins aquesta última modalitat diferenciem dues variants: recerca de cossos vius i recerca de cadàvers. Remarco a "diferència d'altres unitats espanyols" ja que aquí a Catalunya no utilitzem el servei policial per a seguretat pública.

- **Quin és el gos ideal per formar part de la Unitat?**

Les qualitats que es busquen en aquests gossos són bàsicament que siguin àgils, actius, obsessius pel joc, i equilibrats emocionalment.

De totes formes, dins de cada especialitat canina es busca que ressaltin unes actituds o unes altres. Per exemple en el cas de recerca d'estupefaents ens podem permetre el luxe de fer ús de gossos més nerviosos, ja que el marcatge de l'objectiu al guia es realitza gratant o colpejant el paquet. Acció totalment prohibida

en gossos de detecció d'explosius, per raons òbvies. En aquest segon cas prioritzem una actitud més pacífica i centrada, ja que el marcatge s'efectuarà seient davant l'objectiu.

- **Així, us centreu en algun tipus de raça en concret? Hi ha races més predisposades a complir amb els objectius buscats?**

El cert és que sí que hi ha races més propenses a disposar d'aquestes aptituds, com són el Pastor Alemany, el Golden i Llaurador Retriever, el Pastor Belga, el Cocker Spaniel (tot i que resulta ser molt eficaç per la detecció d'explosius el limita la seva alçada) i de les últimes incorporacions el Pastor Malinois.

Tot i així, de cap manera la raça és l'objectiu, es busca el caràcter i temperament del gos. Podria ser que el gos més lleig del món resulti ser el més "crack" per treballar. De fet, aquí a la nostra unitat en concret, el 80% de gossos operatius són resultat d'encreuaments.

- **D'on provenen aquests gossos? Disposeu de criadors especialitzats, cria particular, compra individualitzada...**

No, simplement en el moment que es necessita ampliar la demanda de gossos es publica en un seguit de pàgines web i es selecciona la millor oferta de criadors. El funcionament és com de "concurs", el millor s'emporta el premi. També acceptem donacions de particulars que no puguin fer-se càrrec de l'animal o els hi suposi un problema per mantenir. Generalment els gossos amb problemes de conducta tipus: "es que no el puc controlar, em mossega totes les sabates" són els ideals per nosaltres.

- **Quin procés segueix el gos des de que arriba a la Unitat fins que comença a exercir?**

Sempre passen un període de prova d'un mes com a mínim, on s'avalua l'estat del gos (físic i psicològic), les aptituds i l'actitud al joc. En cas que el superi comença un ensinistrament que el duu a terme el mateix guia assignat, d'aproximadament 1 any, depenent de cada animal.

- **Tots els gossos que seleccionem com a capacitats acaben sent operatius?**

No, i realment quan passa suposa un problema ja que un gos no apte suposa que el seu guia quedi parat fins a la nova incorporació d'animals. Molts gossos comencen l'ensinistrament i no tots acaben de complir les expectatives creades, en aquest Cos no ens podem permetre el luxe de tenir "pepas", han d'estar i donar el 100% en tot moment, hi ha molta gent que depèn d'ells.

- **Quins són els mètodes d'ensinistrament en que us baseu per preparar els gossos? Qui és l'encarregat de dur-lo a terme?**

Aquí ens basem sobre tot en el reforç positiu i l'associació de dos successos. És a dir, una determinada acció (per exemple, trobar un cos) comporta un premi i/o una acció agradable. A la nostra Unitat aquest premi és sempre un joc, aquí recau la importància de la obsessió del gos per jugar. Dins de cada modalitat existeixen petites variacions, però la base de totes elles és el joc.

- **Pel que fa als guies, de quina formació han de disposar per poder formar part del Grup Caní i treballar amb els gossos?**

Han d'haver tingut una experiència prèvia dins els Cos de Mossos d'Esquadra de mínim dos anys, això implica haver superat unes oposicions i haver realitzat els estudis de Mosso a l'ISPC (Institut de Seguretat Pública de Catalunya). Si estan interessats a entrar al Grup hauran de passar un seguit de proves físiques, mèdiques, teòriques i unes pràctiques de camp. Si surten seleccionats podran ser aptes per efectuar el curs de Guia Caní de 6 mesos de durada. Si superen el curs, que moltes vegades la gent cau pel camí, podran entrar a la Unitat Canina.

- **Les pràctiques de Camp en què es basen?**

És bàsicament el millor sistema que tenim per poder veure si una persona serà l'adequada per formar part de la nostra especialització. Ja que més que l'experiència i la tècnica, valorem l'actitud del Mosso amb l'animal, com reacciona

davant del gos i com reacciona el gos davant seu. És essencial la comunicació entre ells.

- Cada guia disposa d'un sol gos?

Normalment es procura que sí. Un gos té un sol guia però en ocasions excepcionals un guia pot tenir dos gossos. Aquest fet només passa en casos quan un dels gossos d'un guia ha d'estar molt temps parat per qüestions de malaltia, aleshores pot disposar d'un segon gos per treballar durant aquest temps.

No obstant, un gos només serà operatiu dins una única modalitat. L'especialització la determinarà sempre el gos, ja que és aquest que disposa d'unes aptituds determinades, el guia s'haurà d'adaptar a les condicions.

- L'assignació d'un gos a un guia és aleatòria? En cas contrari, en què es basa?

No, el mateix seleccionador dels gossos assigna un animal a un Mosso d'acord l'actitud i temperament dels dos. Entre ells han d'aconseguir complementar-se. Això implica un contacte previ amb els Mossos de mínim una setmana abans de l'assignació. Un alumne nerviós i actiu necessitarà un gos més passiu, han de trobar un equilibri junts, de cas contrari, resultaria un binomi caòtic.

- Quin seguiment veterinari tenen els gossos?

Nosaltres tenim un conveni des de fa molts anys amb l'Hospital Clínic Veterinari de la UAB. Són ells els encarregats de fer el seguiment dels gossos. Vacunes anuals, desparasitacions cada tres mesos, tests d'Ehrlichia i Leishmania cada 6 mesos...

A banda d'aquests seguiments solen sortir moltes urgències, especialment de traumatismes durant el servei, on ens hem de desplaçar nosaltres cap al seu edifici

- Quina és la situació actual de Catalunya pel que fa a gossos de servei policial? És un país capdavanter? I en cas contrari, quins són els països pioners en aquesta modalitat?

Pel que fa a gossos policia Catalunya és un país model. Ens caracteritza una gran tècnica i la relació tan estreta i personal que tenim amb els gossos que fa que formem un gran equip i binomi. Som una unitat molt casolana i això ens permet treballar amb molta precisió, no som una fàbrica de fer gossos de treball com passa a molts altres països. Tot i així, estem molt limitats pel que fa a inversió econòmica i a material destinat a aquest sistema de treballar, en aquest aspecte sí que ens treuen molta avantatge.

També és important dir que fora del servei policial, dins el món de gossos de treball estem a anys llum de molts països europeus, destacant França, Anglaterra i Bèlgica els quals disposen, per exemple, de gossos destinats a la detecció de focs intencionats, detecció d'humitat i formigues o tèrmits de les cases, etc.

- Quina legislació hi ha vigent a Catalunya que tingueu en compte?

Bàsicament ens centrem en Benestar animal i condicions de transport d'aquests. Les lleis relacionades amb races de gossos considerades perilloses en un principi no ens afecten en res, tot i així les podríem tenir en compte en el moment d'utilitzar-ne

15. ANNEX 3

Fragment del DECRET 243/2007, de 6 de novembre, d'estructura del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació. (Pàg. 44609)

Article 183

Àrea Central de Suport Operatiu

Correspon a l'Àrea Central de Suport Operatiu el suport als serveis policials en aquelles tasques de seguretat on es requereix una especialització adequada als recursos propis d'aquesta Àrea, com:

- a) Les tasques policials i l'elaboració d'informes tècnics de seguretat del subsòl i llocs confinats.
- b) Aquelles en què es requereixin gossos especialment ensinistrats.
- c) Les tasques de seguretat preventives i reactives en activitats subaquàtiques.
- d) Les tasques de suport en mitjans aeris.
- e) Les tasques preventives de seguretat, la intervenció en accidents amb víctimes mortals, les funcions de policia judicial, la col·laboració en rescats o localització de persones o qualsevol altra activitat que es determini, en l'entorn de muntanya que precisi d'una determinada especialització en relació amb l'adaptació en aquest entorn.
- f) Les altres que pel seu nivell d'especialització se li encomanin.

ANNEX 4.

Declaración universal de los derechos del animal

Londres, 23 de septiembre de 1977

Adoptada por la Liga Internacional de los Derechos del Animal y las Ligas Nacionales afiliadas en la Tercera reunión sobre los derechos del animal, celebrada en Londres del 21 al 23 de septiembre de 1977. Proclamada el 15 de octubre de 1978 por la Liga Internacional, las Ligas Nacionales y las personas físicas que se asocian a ellas. Aprobada por la Organización de las Naciones Unidas para la Educación la Ciencia y la Cultura (UNESCO), y posteriormente por la Organización de las Naciones Unidas (ONU)

Preámbulo

Considerando que todo animal posee derechos,
Considerando que el desconocimiento y desprecio de dichos derechos han conducido y siguen conduciendo al hombre a cometer crímenes contra la naturaleza y contra los animales,
Considerando que el reconocimiento por parte de la especie humana de los derechos a la existencia de las otras especies de animales constituye el fundamento de la coexistencia de las especies en el mundo,
Considerando que el hombre comete genocidio y existe la amenaza de que siga cometiéndolo,
Considerando que el respeto hacia los animales por el hombre está ligado al respeto de los hombres entre ellos mismos,
Considerando que la educación debe enseñar, desde la infancia, a observar, comprender, respetar y amar a los animales,
Se proclama lo siguiente:

Artículo 1.

Todos los animales nacen iguales ante la vida y tienen los mismos derechos a la existencia.

Artículo 2.

- a) Todo animal tiene derecho al respeto.
- b) El hombre, en tanto que especie animal, no puede atribuirse el derecho de exterminar a los otros animales o de explotarlos violando ese derecho. Tiene la obligación de poner sus conocimientos al servicio de los animales.
- c) Todos los animales tienen derecho a la atención, a los cuidados y a la protección del hombre.

Artículo 3.

- a) Ningún animal será sometido a malos tratos ni actos crueles.
- b) Si es necesaria la muerte de un animal, ésta debe ser instantánea, indolora y no generadora de angustia.

Artículo 4.

- a) Todo animal perteneciente a una especie salvaje, tiene derecho a vivir libre en su propio ambiente natural, terrestre, aéreo o acuático y a reproducirse.
- b) Toda privación de libertad, incluso aquella que tenga fines educativos, es contraria a este derecho.

Artículo 5.

- a) Todo animal perteneciente a una especie que viva tradicionalmente en el entorno del hombre, tiene derecho a vivir y crecer al ritmo y en las condiciones de vida y de libertad que sean propias de su especie.
- b) Toda modificación de dicho ritmo o dichas condiciones que fuera impuesta por el hombre con fines mercantiles, es contraria a dicho derecho.

Artículo 6.

- a) Todo animal que el hombre ha escogido como compañero tiene derecho a que la duración de su vida sea conforme a su longevidad natural.
- b) El abandono de un animal es un acto cruel y degradante.

Artículo 7.

Todo animal de trabajo tiene derecho a una limitación razonable del tiempo e intensidad del trabajo, a una alimentación reparadora y al reposo.

Artículo 8.

- a) La experimentación animal que implique un sufrimiento físico o psicológico es incompatible con los derechos del animal, tanto si se trata de experimentos médicos, científicos, comerciales, como toda otra forma de experimentación.
- b) Las técnicas alternativas deben ser utilizadas y desarrolladas.

Artículo 9.

Cuando un animal es criado para la alimentación debe ser nutrido, instalado y transportado, así como sacrificado, sin que de ello resulte para él motivo de ansiedad o dolor.

Artículo 10.

- a) Ningún animal debe ser explotado para esparcimiento del hombre.
- b) Las exhibiciones de animales y los espectáculos que se sirvan de animales son incompatibles con la dignidad del animal.

Artículo 11.

Todo acto que implique la muerte de un animal sin necesidad es un biocidio, es decir, un crimen contra la vida.

Artículo 12.

- a) Todo acto que implique la muerte de un gran número de animales salvajes es un genocidio, es decir, un crimen contra la especie.
- b) La contaminación y la destrucción del ambiente natural conducen al genocidio.

Artículo 13.

- a) Un animal muerto debe ser tratado con respeto.
- b) Las escenas de violencia en las cuales los animales son víctimas, deben ser prohibidas en el cine y en la televisión, salvo si ellas tienen como fin el dar muestra de los atentados contra los derechos del animal.

Artículo 14.

- a) Los organismos de protección y salvaguarda de los animales deben ser representados a nivel gubernamental.
- b) Los derechos del animal deben ser defendidos por la ley, como lo son los derechos del hombre.